

R22.006.02 Bijlage: nota van uitgangspunten perspectiefnota 2022 en begroting 2023

1. Inleiding

Binnen de jaarlijkse Planning & Control cyclus is de voorbereiding van de begroting een belangrijk onderdeel. Bij de begroting komt het beleid dat de gemeente wil voeren bij elkaar en wordt de relatie gelegd met de financiële ruimte die beschikbaar is.

In het kader van het opstellen van perspectiefnota 2022, begroting 2023 en de meerjarenraming 2024 tot en met 2026 is het gebruikelijk dat er vooraf afspraken gemaakt worden die duidelijk aangeven wat de uitgangspunten zijn voor de op te stellen documenten.

De uitgangspunten voor het in technische zin samenstellen van de begroting 2023 volgen het stramien van de uitgangspunten voor 2022, die vorig jaar door de raad zijn vastgesteld.

2. Algemeen financieel beeld

2.1. Coalitieakkoord: extra geld voor beleidsprioriteiten, toename overheidstekort en schuld

Sinds 10 januari 2022 is er een nieuw kabinet. De plannen die dit kabinet heeft voor de komende jaren staan in het coalitieakkoord. Een akkoord met ambitieuze toekomstplannen. In bijlage 1 is in een infographic een samenvatting in beeld van het coalitieakkoord 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst' opgenomen. Omdat het coalitieakkoord ook doorwerkt naar de financiële positie van de gemeente schetsen wij hierna de belangrijkste plannen uit het coalitieakkoord.

Het coalitieakkoord van VVD, CDA, D66 en ChristenUnie verhoogt de overheidsuitgaven, onder meer aan klimaat en milieu, onderwijs, sociale zekerheid en defensie. Het Centraal Planbureau (CPB) houdt er, mede gegeven de krappe arbeidsmarkt, rekening mee dat niet alle geplande middelen binnen de kabinetsperiode kunnen worden besteed. Per saldo geeft het akkoord een *extra* bestedingsimpuls van € 26,1 miljard in 2025. Dit blijkt uit de budgettaire en economische doorrekening van het coalitieakkoord door het CPB.

In bijlage 2 is een infographic van het CPB opgenomen waarin de belangrijkste cijfers over het coalitieakkoord worden weergegeven.

Het accent in de regeringsplannen ligt op klimaat en milieu, onderwijs en sociale zekerheid. De intensiveringen op het terrein van klimaat en milieu betreffen vooral subsidies voor het stimuleren van de energietransitie, uitgaven ter reductie van de stikstofuitstoot en transitie van de landbouwsector. Deze uitgaven worden uit het klimaat- en transitiefonds en het stikstofonds gedaan. Op het terrein van onderwijs hebben de extra uitgaven betrekking op verbetering van de kwaliteit van het onderwijs, verhoging van salarissen en de invoering van de basisbeurs. De extra uitgaven op het terrein van sociale zekerheid hebben vooral betrekking op de kinderopvang en hogere uitgaven aan de bijstand, wijong en overige uitkeringen vanwege de koppeling met het hogere minimumloon. Mede als gevolg van de toename van de rijksuitgaven neemt de algemene uitkering van het gemeentefonds met ca € 2,8 miljard toe.

In het woningmarktbeleid wordt vooral de nadruk gelegd op de bouw van meer woningen. De regering streeft ernaar om de woningbouw te verhogen naar 100.000 woningen per jaar. Tweederde van deze woningen moet bestaan uit betaalbare huurwoningen en koopwoningen met een prijs tot aan de grens van de nationale hypotheekgarantie. Woningcorporaties krijgen weliswaar meer financiële ruimte, maar dat wil nog niet zeggen dat er meer woningen worden gebouwd. Procedures en wijziging van bestemmingsplannen kunnen voor vertraging zorgen bij de uitvoering van bouwplannen. Daarnaast is gebrek aan personeel ook hier een knelpunt. Ook valt op dat er geen maatregelen aan de vraagzijde worden genomen. Een reductie van de hypotheekrenteaftrek die door DNB en internationale instanties wordt geadviseerd, maakt geen deel uit van de kabinetsplannen.

Het beleid van de nieuwe regering, met een groot pakket van nieuwe prioriteiten, kan gerust zeer ambitieus genoemd worden. Het CPB vraagt zich terecht af of de regering haar doelstellingen zal kunnen realiseren. De arbeidsmarkt is mede als gevolg van de financiële steunmaatregelen in verband met Covid-19 al langere tijd krap. De vraag is of voldoende geschoold personeel beschikbaar is om alle plannen uit te voeren. Het is ook niet uitgesloten dat de uitgaven hoger uitvallen als gevolg van hogere lonen. Het CPB verwacht dat de intensiveringen op het terrein van defensie en bereikbaarheid niet volledig zullen worden gerealiseerd. Ook op het terrein van onderwijs, veiligheid en openbaar bestuur is het risico van onderuitputting aanzienlijk, zo waarschuwt het planbureau in de doorrekening van het coalitieakkoord.

Als gevolg van het stimuleringsbeleid komt het begrotingstekort hoger uit. De financiële lasten voor toekomstige generaties stijgen daarmee fors. In 2025 verwacht het CPB een tekort van 2,7 procent van het

bruto binnenlands product (bbp). Bij een tegenvallende conjunctuur zal het tekort al snel boven de EMU-norm van 3 procent uitkomen. Indien de Europese Commissie besluit dat de begrotingsregels weer van kracht worden, dan zal de regering t.z.t. moeten bezuinigen. Dat zal dan waarschijnlijk ook doorwerken naar de omvang van het gemeentefonds.

Het rijk stelt zich ook tot doel om voor de periode ná 2025 een stabielere financiering voor de gemeenten te realiseren, zodat gemeenten weten waar ze financieel aan toe zijn, zonder dat er met “incidentele lapmiddelen” wordt gewerkt. Daarbij wordt ook de mogelijkheid voor een groter eigen belastinggebied betrokken, waarbij ook alternatieven voor de onroerende zaakbelasting (OZB) en de motorrijtuigenbelasting (MRB) in de beschouwing worden mee genomen. De gemeentelijke autonomie wordt hiermee vergroot.

In de huidige kabinetsperiode zal financiering echter grotendeels blijven verlopen via de tot nu toe bestaande normeringssystematiek (accres en ‘trap op, trap af’), en tegelijkertijd wordt met name bij de accresberekeningen daar op een aantal punten van afgeweken.

Naast de indexatie van het gemeentefonds tot en met 2025 (het accres) zijn aanvullende beleidsvoornemens met financiële gevolgen voor de gemeenten in het regeerakkoord opgenomen. Onder andere:

- is de oploop in de opschalingskorting voor deze kabinetsperiode teruggedraaid (vanaf 2026 komt deze echter weer in volle omvang terug);
- worden uitvoeringskosten van gemeenten voor een aantal investeringspakketten specifiek verstrekt (bijv. via specifieke uitkeringen voor klimaat, ontsluiten nieuwbouwwoningen en stikstof) en
- wordt extra geld voor jeugdzorg beschikbaar gesteld (zie ook toelichting § 4.2).

De komende jaren (in ieder geval tot en met 2025) kunnen we waarschijnlijk aanzienlijk extra algemene uitkeringen uit het gemeentefonds tegemoet zien. We plaatsen hierbij tevens de kanttekening dat deze extra uitkeringen uit het gemeentefonds niet volledig vrij besteedbaar zullen zijn. Een groot deel hiervan zal specifiek worden verstrekt, zodat we deze *moeten* afzonderen voor de dekking van een aantal nieuwe beleidsvoornemens met financiële gevolgen voor de gemeente. Ook zullen we substantiële bedragen moeten afzonderen voor het kunnen opvangen van de oplopende inflatie.

Vanaf 2026 zal de algemene uitkering op basis van het regeerakkoord echter aanzienlijk lager gaan uitvallen. Dat wordt enerzijds veroorzaakt doordat de opschalingskorting dan weer in volle omvang terug komt en ook het accres vanaf 2026 aanzienlijk lager vastgesteld wordt. Anderzijds zal een volgend kabinet naar wij hopen (nieuwe) maatregelen kunnen gaan treffen die dat nadeel mogelijk weer zullen verzachten, maar dat is op dit moment nog koffiedik kijken.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft het streven om rond de zomer te informeren over de financiële gevolgen van het regeerakkoord voor de gemeenten en provincies. Daarbij zullen ook de contouren voor een nieuwe financieringssysteem worden betrokken.

2.2. Raadsprogramma 2022 – 2026

Op 21 maart 2022 zullen de inwoners van de gemeente Bladel een nieuwe raad kiezen. De nieuwe raad zal in de loop van 2022 een nieuw raadsprogramma vaststellen. De lasten voor de uitvoering van het nieuwe raadsprogramma 2022 – 2026 ramen wij vooralsnog pm. Wij streven er naar om in uw vergadering van 29 september 2022 de financiële doorrekening hiervan aan uw raad te kunnen voorleggen.

raadsprogramma 2022-2026 (x € 1.000,-)	2022	2023	2024	2025	2026
structurele lasten raadsprogramma	-pm	-pm	-pm	-pm	-pm
incidentele lasten raadsprogramma	-pm	-pm	-pm	-pm	-pm
totaal lasten raadsprogramma	-pm	-pm	-pm	-pm	-pm

2.3. Coronavirus



Verreweg de meeste ouderen die een boosterprik konden halen, hebben die gekregen. Onder jongeren is de opkomst echter veel lager. Van de 18- tot en met 45-jarigen heeft minder dan de helft een vaccinatie ontvangen om de afweer tegen het coronavirus op te peppen. Dat meldt het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) op 25 januari 2022.

De kans dat mensen met de omicronvariant in het ziekenhuis moeten worden opgenomen, ligt 40% lager dan bij de deltavariant van het coronavirus. Van deze patiënten wordt ongeveer 10% zo ziek dat ze naar de intensive care moeten. Bij de eerdere variant was dat nog 20%, zo staat in de aannames van RIVM-directeur

Jaap van Dissel, die hij op 26 januari 2022 de Tweede Kamer voorhield. Ook liggen mensen met de omicronvariant korter in het ziekenhuis.



Ondanks dat het aantal besmettingen met de omicronvariant veel hoger is dan bij de deltagolf heeft het kabinet eind januari 2022 toch een pakket aan versoepelingen afgekondigd, waarbij vrijwel alle sectoren weer tot 22.00 uur open kunnen, zij het onder voorwaarden. Zo moet men bijvoorbeeld 1,5 meter afstand houden, ook als om een coronapas wordt gevraagd, en mag niet meer dan een derde van de capaciteit worden gebruikt.

De versoepelingen van de coronaregels zijn 'een mooie stap in de richting van volledige heropening'.

3. Beleidsmatige uitgangspunten

3.1. Indeling begroting

In de "Financiële verordening gemeente Bladel 2021" is in artikel 2 geregeld dat de raad bij aanvang van iedere raadsperiode een thematische indeling voor de begroting en verantwoording voor die raadsperiode vaststelt. Ook de taakvelden worden per programma daarbij vastgesteld.

Vier overwegingen spelen bij de voorgestelde keuze een duidelijke rol:

- Een hoge mate van toekomstbestendigheid;
- De herkenbaarheid van enkele belangrijke beleidsterreinen/taken;
- De beleidsmatige aansluiting van de taakvelden vanuit het BBV. In dit profiel worden bijvoorbeeld alle taken op voor het "klimaat" geclusterd in één programma.

In de huidige indeling waren de onderdelen "Overhead en ondersteuning organisatie" en "Algemene dekkingsmiddelen" sub-onderdelen van programma "Bestuur en ondersteuning". Vanaf 2023 en verder beschouwen we deze als zelfstandige programma's. Onder "Overhead en ondersteuning organisatie" verstaan we de sturing en beheersing van de primaire en ondersteunende processen, gericht op het realiseren van taken en doelen van de gemeente. Hieronder vallen alle bedrijfsprocessen die ervoor zorgen dat de gemeente functioneert. Iedere organisatie heeft ondersteuning nodig om haar werk goed te kunnen doen.

De "Algemene dekkingsmiddelen" vormen de financiële dekking van de programma's en van de overhead. Dit programma omvat uiteenlopende taakvelden, zoals het beheer overige gebouwen en gronden, onvoorziene uitgaven, treasury en algemene uitkering. Verder zijn er taakvelden die te maken hebben met belastingen: onroerende zaakbelasting (OZB) en vennootschapsbelasting (Vpb). Al deze taakvelden worden gegroepeerd in een aantal categorieën, die als basis voor onze verslaglegging zullen dienen.

De nieuwe indeling van de begroting versus de oude indeling van de begroting wordt dan als volgt:

Nieuw: Indeling begroting 2023	Oud: Indeling begroting 2022
0. Bestuur en ondersteuning	0. Bestuur en ondersteuning
1. Veiligheid	- Overhead en ondersteuning organisatie
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	- Algemene dekkingsmiddelen
3. Economische zaken	1. Veiligheid
4. Onderwijs	2. Verkeer, vervoer en waterstaat
5. Sport, cultuur en recreatie	3. Economische zaken
6. Sociaal domein	4. Onderwijs
7. Volksgezondheid en milieu	5. Sport, cultuur en recreatie
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	6. Sociaal domein
9. Overhead en ondersteuning organisatie	7. Volksgezondheid en milieu
10. Algemene dekkingsmiddelen	8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening

De huidige beleidsvelden "investeringen" en "onderhoud" maken onderdeel uit van programma 2 "Verkeer, vervoer en waterstaat". Dit onderscheid is onzes inziens overbodig gebleken, omdat de investeringen al in het meerjarenprogramma toegelicht worden. Wij stellen daarom voor om deze samen te voegen tot beleidsveld "beheer en uitbreiding infrastructuur".

De huidige beleidsvelden "uitvoering duurzaamheid" en "subsidieregeling duurzame energie particulieren" maken onderdeel uit van programma 8 "Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening" (beleidsveld "wonen"). Omdat de onderliggende doelstellingen van deze beleidsvelden voornamelijk gerelateerd worden aan het

beleidsveld “klimaat” stellen wij voor om deze met ingang 2023 over te hevelen naar programma 7 “Volksgezondheid en milieu”.

De nieuwe indeling van de betreffende taakvelden in de begroting versus de oude indeling wordt dan voor deze beleidsvelden als volgt:

Nieuw: taakvelden begroting 2023	Oud: taakvelden begroting 2022
2. Verkeer, vervoer en waterstaat: - beheer en uitbreiding infrastructuur	2. Verkeer, vervoer en waterstaat: - investeringen - onderhoud
7. Volksgezondheid en milieu: - uitvoering duurzaamheid - subsidieregeling duurzame energie particulieren	7. Volksgezondheid en milieu
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening: - uitvoering duurzaamheid - subsidieregeling duurzame energie particulieren

3.2. Verdere uitwerking en opstellen van beleidsindicatoren

De raad heeft aangegeven indicatoren nodig te hebben voor de uitoefening van zijn kaderstellende en controlerende taken. Want met indicatoren wordt aangegeven welke inspanning moet worden geleverd, dan wel welk resultaat dient te worden bereikt, vervolgens kan de raad controleren of hieraan is voldaan. Om die sturing te vergroten en om de controlerende rol beter te kunnen vervullen hebben we in de begroting(en) bij de programma's al een eerste set van indicatoren opgenomen. Indicatoren vormen overigens geen doel op zich maar zijn altijd een afgeleide van de onderwerpen die bestuurlijk belangrijk zijn.

Doel is uiteindelijk om - op termijn - te komen tot een eigen volwaardige set indicatoren die een toegevoegde waarde hebben en daarmee de maatschappelijke en bestuurlijke agenda weerspiegelen. Daarmee kunnen de door de gemeente zelf ontwikkelde indicatoren de verplichte BBV-indicatoren aanvullen. Het toevoegen van eigen indicatoren breiden we daarom geleidelijk uit naarmate uw raad dit per programma wenselijk acht. Wij willen hierbij zeker niet onvermeld laten dat het proces van de totstandkoming van de juiste meetbare effect- en prestatie-indicatoren een proces van jaren is.

Door lang dezelfde gegevens te verzamelen kunnen deze in grafieken gezet worden en kunnen trends zichtbaar gemaakt worden.

3.3. Evenwicht in de meerjarenbegroting

a. Structureel evenwicht

Eén van de uitgangspunten voor ons financiële beleid is het evenwicht in onze structurele inkomsten en uitgaven. Dit is eveneens één van de belangrijkste toetsingscriteria voor de provincie als toezichthouder op onze meerjarenbegroting. De criteria zijn verankerd in de gemeentewet.

Er is sprake van een structureel evenwicht in de begroting als structurele uitgaven gedekt zijn door structurele inkomsten. Om dit te kunnen beoordelen, bepalen wij de hoogte van de incidentele baten en lasten. Wij zullen bij het opstellen van de perspectiefnota 2022 en begroting 2023 de incidentele baten en lasten toetsen op de uitgangspunten van de *“BBV-notitie structurele en incidentele baten en lasten”*.

Een overzicht hiervan nemen wij in de begroting op. Hiermee voldoen wij aan de richtlijnen van het BBV.

b. Reëel evenwicht

Een tweede element dat van groot belang is in onze begrotingssystematiek is dat onze ramingen in de begroting volledig, realistisch en haalbaar zijn. Wij bereiken dit door de realisatie van inkomsten en uitgaven te monitoren en waar nodig bij te stellen in de begroting, tussentijdse rapportage of separate voorstellen met begrotingswijzigingen aan uw raad.

c. Besluitvorming ná perspectiefnota

De ontwerpbegroting 2023 wordt gebaseerd op het bestaande beleid waarmee bij de opstelling van de perspectiefnota 2022 rekening wordt gehouden. Onder bestaand beleid verstaan we de jaarlijkse terugkerende begrotingsposten van het door de raad vastgestelde beleid van de exploitatie. De financiële consequenties van de meicirculaire 2022 worden tevens aanvullend verwerkt in het concept.

3.4. Vertrekpunt meerjarenperspectief

Na de 3^e begrotingswijziging 2022 sluit de meerjarenraming in meerjarig perspectief bezien met een structureel overschot van € 273.000,- in 2026. Dit perspectief kunnen we als gevolg van de financiële doorwerking van

de decembercirculaire 2021 en de indicatieve actualisatie van de herijking van het gemeentefonds (zie hierna) als volgt bijstellen.

In onderstaand overzicht hebben wij het meerjarenperspectief daar financieel op aangepast.

bedragen x € 1.000,-	2022	2023	2024	2025	2026
structureel meerjarenperspectief na 3e wijziging	v 2.253	v 423	v 326	v 273	v 273
doorwerking decembercirculaire 2021	v 105	v 26	v 26	v 28	v 28
raadsprogramma 2022 - 2026		n -pm	n -pm	n -pm	n -pm
herijking: actualisatie gemeentefonds		v 2	n -1	v 80	v 74
geactualiseerd structureel meerjarenperspectief	v 2.358	v 451	v 351	v 381	v 375
incidenteel meerjarenperspectief na 3e wijziging	v 103	v 635	v 241	v 290	
raadsprogramma 2022 - 2026		n -pm	n -pm	n -pm	n -pm
doorwerking decembercirculaire 2021	n -43				
geactualiseerd incidenteel meerjarenperspectief	v 60	v 635	v 241	v 290	
totaal begrotingsresultaat	v 2.418	v 1.086	v 592	v 671	v 375
(- = nadeel en + = voordeel)					

4. Technische uitgangspunten

4.1. Onvoorziene uitgaven

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is het verplicht om een stelpost voor onvoorziene uitgaven op te nemen. Onvoorzien wordt geraamd over het geheel van de begroting en niet per taakveld. Hiervoor wordt een structureel bedrag van € 25.000,- opgenomen.

Onvoorzien wordt uitsluitend gebruikt voor incidentele uitgaven (geen investeringen). Er kan een beroep op onvoorzien worden gedaan wanneer er sprake is van onvoorzienbare, onuitstelbare en/of onvermijdbare uitgaven. Andere gevallen worden als nieuw beleid meegenomen in de voorbereiding van de perspectiefnota 2022 of de begroting van het volgende jaar.

4.2. Algemene uitkering

De algemene uitkering is veruit de belangrijkste inkomstenbron voor gemeenten, zo ook voor de gemeente Bladel. De algemene uitkering wordt door het rijk op grond van bepaalde verdeelsleutels toegerekend aan de gemeenten. De uit te keren bedragen worden in circulaire bekendgemaakt. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) verstrekt twee à drie keer per jaar mededelingen over de algemene uitkering uit het gemeentefonds via circulaire. De circulaire krijgen de naam van de maand waarin ze verschijnen: doorgaans mei-, september- en decembercirculaire. In de circulaire worden de ontwikkelingen toegelicht op grond van de meest recente gegevens over de financiën en het beleid op rijksniveau.

De belangrijkste circulaire voor de gemeente is de zogenoemde meicirculaire 2022. Deze dient in de perspectiefnota/begroting als uitgangspunt voor de structurele bijstelling van de geraamde algemene uitkering voor de komende vier begrotingsjaren. In deze circulaire worden de meest recente beleidsontwikkelingen welke voor de gemeente van belang is financieel vertaald en wordt inzicht gegeven in de meerjarige accresontwikkeling waarbij tevens rekening wordt gehouden met de meest recente voorspellingen van het Centraal Planbureau (CPB).

In september 2022 verschijnt vervolgens de septembercirculaire welke is gebaseerd op de dan verschenen Miljoenennota 2023 van het rijk. Voor zover hier aanleiding toe bestaat zal de begroting 2023, via een begrotingswijziging, op deze circulaire worden bijgesteld. Naast de twee genoemde circulaire kan er in december nog een circulaire verschijnen. Deze circulaire is voornamelijk van technische aard.

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Wanneer het rijk meer uitgeeft, ontvangt de gemeente ook meer geld. Volgens de normeringssystematiek ("trap op trap af") hebben wijzigingen in de rijksuitgaven dus direct invloed op de omvang van de algemene uitkering. De jaarlijkse toename of afname van het gemeentefonds, voortvloeiend uit de normeringssystematiek, wordt het accres genoemd. Uit de groei van de gemeentefondsuitkeringen worden gemeenten verondersteld, naast de trendmatige verhoging van de gemeentelijke tarieven, de nominale ontwikkelingen te betalen.

In de verwerking van de algemene uitkering worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Voor de jaren 2022 tot en met 2026 worden de accrespercentages van de meicirculaire 2022 verwerkt (en eventueel bijgesteld op basis van de septembercirculaire 2022);

- De uitkeringen worden opgenomen tegen een constant loon- en prijsniveau;
- Extra algemene middelen van het rijk ter intensivering van (bestaand) beleid komen in principe ten gunste van de algemene middelen. Op basis van bestaande beleidsregels kan van deze regel worden afgeweken, waardoor de middelen ten gunste van de betreffende beleidsterreinen ingezet kunnen worden;
- Voor de raming van de algemene uitkering worden de verdeleenheden, van waaruit de algemene uitkering wordt berekend, continue geactualiseerd.

Jeugdzorg

Wij, en heel gemeenteland, hebben met verontwaardiging kennis genomen van de extra bezuiniging ('minder meer dan voorzien') in het nieuwe regeerakkoord voor de uitvoering van Jeugdzorg vanaf 2025. De coalitie respecteert hiermee de arbitrage-uitspraak van de Commissie van Wijzen niet en neemt de financiële positie van gemeenten niet serieus. Het langdurige traject tussen het rijk en gemeenten en het proces van de Hervormingsagenda worden op deze wijze belemmerd.

Daarom stemde, tijdens de algemene ledenvergadering (ALV) van de VNG van 13 januari jl, 100% van de leden voor het per direct opschorten van de vormgeving en besluitvorming over de Hervormingsagenda Jeugd. Die agenda moet concrete maatregelen opleveren die tot verbetering van het jeugdzorgstelsel moeten leiden, maar ook kostenbesparingen. Pas als maatregelen aantoonbare besparingen opleveren, worden die in mindering op het extra rijksbudget gebracht. In het regeerakkoord zijn die afspraken, tot woede van gemeenten, terzijde gelegd.

De gemeenten schorten daarom de hervormingsagenda op totdat er een principeafpraak is gemaakt met het kabinet. In deze principeafpraak moet het kabinet onderschrijven dat de extra bezuiniging in het coalitieakkoord niet ten laste komt van kwetsbare kinderen en dat dit niet wordt afgewenteld op gemeenten. Ook verwachten de gemeenten van het kabinet dat deze de uitspraak van de Commissie van Wijzen onverkort respecteert en dus zorgt voor een adequate compensatie van gemeenten voor de feitelijke uitgaven op het gebied van jeugdzorg.

Het kabinet heeft inmiddels alsnog aangegeven om in brede zin samen met gemeenten de komende tijd te werken aan een duurzame, stabiele financiering van gemeenten, dus ook over de extra bezuiniging wordt gesproken. Daarbij kan ook gedacht worden aan (een combinatie van) normeren van de behandelduur of het introduceren van een eigen bijdrage. Door het mogelijk introduceren van een inkomensafhankelijke bijdrage huishoudelijke hulp zullen de inkomsten waarschijnlijk wel gaan stijging. Maar het is onzes inziens maar de vraag of hiermee de extra bezuiniging (volledig) terug verdiend kan worden. Feit blijft dat adequate compensatie van gemeenten voor de feitelijke uitgaven op het gebied van jeugdzorg een vereiste is.

Wij vertrouwen erop dat het kabinet deze stap terug in het realiseren van betere jeugdzorg weer van tafel haalt. Voor een goede verhouding tussen overheidslagen is transparantie tussen budgetten immers een eerste vereiste voor het voeren van een gelijkwaardig gesprek over maatschappelijke opgaven. Dat is des te meer van belang in een tijd waarin voor de grote maatschappelijke opgaven en transitie uitvoeringskracht en investeringen van de gemeenten wordt gevraagd.

Herijking van het gemeentefonds

De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) heeft eind 2021 advies uitgebracht over het voorstel voor de nieuwe verdeling van het gemeentefonds. De ROB constateert in zijn advies dat de nieuwe verdeling een verbetering is ten opzichte van de huidige verdeling, maar stelt wel dat de nieuwe verdeling niet ongeclausuleerd kan worden ingevoerd.

In de extra algemene ledenvergadering van 13 januari 2022 van de VNG heeft een overgrote meerderheid van de leden ingestemd met de "Resolutie: Naar een uitlegbaar en stabiel beter verdeelmodel gemeentefonds". In deze resolutie heeft de VNG de gemeenten voorgesteld *niet* in te stemmen met het voorstel voor de herverdeling. Eerst moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan. Als dat betekent dat de nieuwe verdeling niet per 2023 kan ingaan, dan kan een interimmaatregel voor de gemeenten die hier nadeel van ondervinden (gemist voordeel) een tijdelijke oplossing zijn.

Bij de advisering van de fondsbeheerders over voorstellen voor een nieuw verdeelmodel toetst de VNG aan de volgende randvoorwaarden:

- (1) Er moet volledig worden recht gedaan aan de aanbevelingen van het ROB-advies, inclusief ingroeipad.
- (2) De omvang van het gemeentefonds moet substantieel omhoog, '*de koek moet groter*'.
- (3) Te borgen dat het doorontwikkelde model op draagvlak kan rekenen (bij gemeenten en de ROB).
- (4) Het verdeelmodel moet transparant en uitlegbaar zijn.

Eind 2021 hebben wij ook kennis genomen van de nogmaals bijgestelde herverdeeleffecten van de herijking van het gemeentefonds op basis van geactualiseerde maatstafgegevens en een geactualiseerde omvang van

de clusters waaruit de verdeling is opgebouwd. Het herverdeeleeffect bedraagt op basis hiervan ca € 8,- per inwoner minder nadelig dan waar we in de meerjarenraming rekening mee hebben gehouden. Het voorlopig bijgesteld nadelig herverdeeleeffect voor Bladel bedraagt thans € 41,- per inwoner (was € 49,-).

Onderdeel van het aangepaste verdeelvoorstel is om de herverdeeleeffecten te beperken tot maximaal € 60,- per inwoner met een ingroepad van 4 jaar (4 x € 15,- per inwoner), zowel bij voordeel- als nadeelgemeenten met een negatieve dan wel positieve suppletie.

In onderstaand overzicht worden de voorlopige gevolgen van de bijgestelde herverdeeleeffecten weergegeven, waarbij we naast het geactualiseerd herverdeeleeffect per inwoner ook rekening houden met de doorwerking van de geactualiseerde prognose van het aantal inwoners:

bedragen x € 1.000,-: bestaand	2022	2023	2024	2025	2026
geraamd ingroepad maximaal 4 x € 15,- = € 60,-		n -15	n -30	n -45	n -49
geraamde herijking gemeentefonds		n -315	n -637	n -967	n -967

bedragen x € 1.000,-: geactualiseerd	2022	2023	2024	2025	2026
ingroepad maximaal 4 x € 15,- = € 60,-		n -15	n -30	n -41	n -41
geactualiseerde herijking gemeentefonds		n -313	n -638	n -887	n -893

verschillen		v 2	n -1	v 80	v 74
-------------	--	-----	------	------	------

(- = nadeel en + = voordeel)

De uitkomsten die op basis van het geactualiseerde verdeelmodel bekend zijn, moeten nog steeds met de nodige terughoudendheid worden gezien. Of de effecten op de nu voorliggende manier worden doorgevoerd en wanneer dit gaat gebeuren, is nog steeds moeilijk in te schatten.

Wij verwachten dat de definitieve financiële effecten op zijn vroegst financieel vertaald zullen/kunnen worden in de komende meicirculaire of pas rond de zomer. Voorlopig minder nadeel, maar onzekerheid blijft hierover nog steeds boven het hoofd hangen. Wij wachten de ontwikkelingen daarom vooralsnog af.

De verantwoordelijkheid voor het doorvoeren van een nieuw verdeelmodel ligt uiteindelijk bij de bewindspersonen van BZK en Financiën. De besluitvorming over de invoering van de integrale nieuwe verdeling is aan het (nieuwe) kabinet.

4.3. Indexeringen

• Loonontwikkelingen

De salariskosten leggen een flink beslag op het budget van de gemeentelijke begroting. Het is daarom zaak om deze kosten zo nauwkeurig mogelijk te ramen. De loonkosten worden o.a. bepaald door de hoogte van de cao lonen en de ontwikkeling van sociale premies. Hierop hebben we als organisatie geen invloed.

De werkgevers en de vakbonden hebben een akkoord over een nieuwe cao voor de gemeentelijke sector bereikt. Het akkoord geldt voor 24 maanden en heeft een looptijd van 1 januari 2021 tot 1 januari 2023. De salarissen stijgen per 1 december 2021 generiek met 1,5% en per 1 april 2022 met 2,4%. Dit leidt voor de periode 2021-2022 tot een cumulatieve generieke loonmutatie van 1,93%.

Daarnaast ontvangen alle medewerkers een corona-onkostenvergoeding over 2021 van € 300,- en een eenmalige uitkering van € 900,-. In de jaarrekening 2021 hebben we hiervoor reeds een verplichting onder de kortlopende schuld opgenomen (nabetaling over 2021).

Voor 2021 waren we nog uitgegaan van een generieke loonmutatie van 2,50% en voor 2022 met een generieke loonmutatie van 1,80%. Dit leidde tot een cumulatieve generieke loonmutatie van 4,35%. Pro saldo is de loonmutatie 2021-2022 te hoog geraamd met ca 2,42%. Dat leidt tot structurele voordelen vanaf 2022 en verder. De voordelen voor 2021 zijn opgenomen in de jaarstukken 2021.

Voor een correcte raming van de salariskosten wordt uitgegaan van de meest recente informatie van het personeelsbestand. Daarnaast houden we rekening met de periodieke verhogingen van personen die daarvoor in aanmerking komen. De generieke loonmutatie 2023 ramen voorlopig op 2,42%. Hiermee kunnen we de loonmutatie 2023 naar verwachting budgettair neutraal inpassen in onze meerjarenraming. Op het moment dat de nieuwe cao afspraken voor 2023 en verder bekend zullen zijn zullen wij onze ramingen daarop t.z.t. aanpassen.

De premie voor het ouderdoms- en nabestaandenpensioen blijft 25,9% in 2022. De werkgever betaalt ongeveer 70% van de premie en medewerk(st)er ongeveer 30%. De dekkingsgraad van ABP op 31 december 2021 ligt naar verwachting ruim boven de benodigde ondergrens.

■ Thuiswerkvergoeding

Medewerk(st)ers ontvangen in 2022 een vergoeding van € 2,- netto per dag. De thuiswerkvergoeding geldt alleen voor dagen waarop de medewerk(st)er volgens afspraak thuis werkt. Voor 2023 gaan partijen nieuwe afspraken ontwerpen op basis van de ontwikkeling van het thuiswerken en de wet- en regelgeving daaromheen. Die afspraken worden dan opgenomen in een volgende cao.

■ Prijsontwikkelingen

Consumentenprijzen waren in 2021 gemiddeld 2,7% hoger dan in 2020, maakt het CBS bekend. In 2020 was de prijsstijging nog 1,3%. Deze (snelle) stijging van de inflatie is vooral toe te schrijven aan de prijsontwikkeling van gas, elektriciteit, motorbrandstoffen, voeding en kleding. Omdat er nog geen actuele prognoses bekend zijn van het CPB gaan wij op dit moment uit van de prognoses van De Nederlandse Bank (DNB). Volgens de DNB zal de gemiddelde prijsstijging de komende jaren 'aan de hoge kant' blijven. De ambitieuze plannen van het kabinet drijven de prijzen waarschijnlijk nog verder op. Ook de krapte op de arbeidsmarkt draagt hier mogelijk aan bij.

Volgens de meest recente ramingen van DNB is de gemiddelde prijsstijging in 2022 naar verwachting 3,0% en in 2023 2,9%. Deze gecumuleerde prijsstijgingen zullen impact hebben op onze begroting, omdat bij het opstellen van de begroting de budgetten, die daarvoor in aanmerking komen, rekening gehouden wordt met deze jaarlijkse hogere prijsmutaties.

In onderstaand tabel wordt het verloop van de inflatie weergegeven (bron: CBS):

Consumentenprijsindex (CPI)

% verandering t.o.v. een jaar eerder



■ Nacalculatie inflatie

Om in de pas te blijven met de werkelijke groeicijfers is eerder besloten om uit te gaan van de nagecalculeerde indexeringen van t-2. Dit betekent dat de indexering voor het nieuwe begrotingsjaar wordt aangepast aan de geactualiseerde cijfers van vorige jaren. Op deze wijze wordt het effect van een te hoge of te lage indexering gecompenseerd en ontstaat een stabiel begrotingsbeleid.

Voor de verwachte prijsontwikkeling wordt voorgesteld om voor het jaar 2023 uit te gaan van een prijsstijging van 2,90% (prognose DNB). De geprognosticeerde inflatie in 2021 / 2022 komt cumulatief uit op + 1,70%. Het nagecalculeerde inflatiepercentage voor 2023 bedraagt dan 4,60% (= 2,90% + 1,70%).

(na)calculatie inflatiepercentage	raming	bij te stellen	bijgestelde raming 2022
begroting 2021	2,50%	0,20%	2,70%
begroting 2022	1,50%	1,50%	3,00%
cumulatief	4,00%	1,70%	5,70%
begroting 2023	2,90%		2,90%
nacalculatie inflatie	6,90%	1,70%	8,60%

4.4. Lokale belastingen, heffingen en tarieven

Streven is altijd om de gemeentelijke plannen uit te voeren en diensten aan te bieden tegen zo laag mogelijke lasten voor de Bladelse burgers. In het huidige raadsprogramma is geregeld dat voor de onroerende zaakbelastingen in beginsel een inflatievolgend beleid wordt gehanteerd. Zoals hiervoor aangegeven houden we ook rekening met de nacalculatie.

De OZB-tarieven 2023 zullen op basis van het (nagecalculeerde) inflatiepercentage per saldo verhoogd worden met 4,60%. Wij zijn ons er van bewust dat het een aanzienlijke stijging is, maar is onzes inziens noodzakelijk om hiermee delen van de autonome inflatoire prijsstijgingen van de budgetten en investeringen op te kunnen vangen.

In het raadsprogramma 2018-2022 is aangegeven dat voor de huidige raadsperiode de tarieven voor de toeristenbelasting worden afgestemd op de gemiddelde jaarlijkse stijging (in %) volgens Coelo, met differentiatie tussen vaste en mobiele onderkomens. Dit heeft voor de periode geleid tot een gemiddelde stijging van 3,24% per jaar.

In de raadsvergadering van 16 december 2021 heeft de raad besloten dat voor de woonruimte die door een huisvester specifiek voor arbeidsmigranten wordt ingezet of anderszins ter beschikking wordt gesteld 50% van het vast te stellen tarief in de heffing van de toeristenbelasting betrokken wordt. De huisvester dient in dat geval wel gecertificeerd te zijn door en ingeschreven is in het register van de Stichting Normering Flexwonen.

Voor de jaren hierna hebben wij voorlopig rekening gehouden met een gemiddelde stijging van 2,50%. Wij gaan er van uit dat in het nieuwe raadsprogramma 2022-2026 hiervoor (nieuwe) kaderstellende afspraken gemaakt worden.

Voor de leges en de afvalstoffen- en rioolheffingen zullen op basis van het vastgestelde beleid kostendekkende tarieven gelden.

N.B.: Het kabinet heeft extra geld vrijgemaakt in 2022 om de energiebelasting eenmalig te verlagen. Huishoudens met een gemiddeld energiegebruik betalen daardoor in 2022 ca € 400,- minder aan energiebelasting. Daarnaast ontvangen huishoudens met een inkomen 'op of net boven' het sociaal minimum, via de categoriale bijzondere bijstand, eenmalig ongeveer € 200,- extra tegemoetkoming om de stijgende energieprijzen op te vangen.

5.1. Overige uitgangspunten en kengetallen

5.1.1. Financiering

De financieringsmiddelen van de gemeente bestaan uit 2 componenten: eigen vermogen (reserves) en vreemd vermogen (voorzieningen en leningen). Het grootste deel van het vreemde vermogen is aangetrokken in de vorm van langlopende leningen. Hiervoor wordt de werkelijk te betalen rente geraamd. De overige te hanteren rentepercentages worden hierna toegelicht.

• Rentepercentages

De ECB heeft besloten om minder effecten te gaan aankopen. Dit besluit wordt mogelijk gemaakt door het economisch herstel. Hierdoor zijn de vooruitzichten voor realisering van de middellange termijn doelstellingen van de inflatie volgens de centrale bank verbeterd. De Nederlandse grootbanken spreken daarom de verwachting uit dat de geld- en kapitaalmarktrente de komende periode zullen gaan stijgen.

We gaan voor de rente op de geldmarkt, gelet op de verwachte renteniveaus, uit van een rentepercentage van 0,00% in 2022 en voor 2023 van 0,25%. Voor de rente op de kapitaalmarkt gaan we voor 2022 voornamelijk uit van een rentepercentage van 0,50% en voor 2023 van 0,75%.

Voor 2023 zal - in geval van consolidatie - een percentage voor de kapitaalmarktrente aangehouden worden van 0,75% (was 1,00%). Ingeval van een financieringstekort zal ook gerekend worden met dit percentage met dien verstande dat over de ruimte tot de kasgeldlimiet eerst gecalculatied wordt met een geldmarktrentepercentage van 0,25% (was 0,25%).

Bij het opstellen van de begroting aanvaard beleid 2023 zullen ten aanzien van de renten de onderstaande rentepercentages indicatief als uitgangspunt worden gehanteerd.

Rentepercentages	2022	2023	2024	2025	2026
Rente dekkingsreserves	0,701%	0,701%	0,701%	0,701%	0,701%
Rente financieringstekort (tot kasgeldlimiet)	0,000%	0,250%	0,500%	0,750%	1,000%
Rente financieringstekort (boven kasgeldlimiet)	0,500%	0,750%	1,000%	1,250%	1,500%
Rente financieringsoverschot	0,000%	0,000%	0,000%	0,250%	0,500%
Rente kapitaallasten	0,750%	0,750%	0,750%	0,750%	0,750%
Rente kapitaallasten grondexploitatie	0,637%	0,637%	0,637%	0,637%	0,637%

Voor de berekening van rente over het eigen vermogen (alleen t.b.v. de dekkingsreserves) mag maximaal het gewogen gemiddelde rentepercentage over de leningportefeuille worden gehanteerd. Het rentepercentage van grondexploitatie geschiedt voorts op basis van de verhouding vreemd vermogen / totaal vermogen. De rentepercentages dienen nog geactualiseerd te worden op basis van de balansniveaus per 1 januari 2022.

• Meerjarenprogramma

In het meerjarenprogramma 2022 - 2026 wordt voor nieuwe investeringen een kapitaalmarkt rentepercentage van 0,75% (was 1,00%) aangehouden. De afschrijvingstermijnen geschieden op basis van het afschrijvingsbeleid 2021.

• Schatkistbankieren

De gemeente is vanaf 16 december 2013 gebonden aan de regels van het schatkistbankieren. Deze overtollige middelen moeten dan verplicht (tijdelijk) gesteld worden bij 's Rijks schatkist. We ontvangen dan, gelet op de rente op de geldmarkt, hiervoor waarschijnlijk geen rentevergoeding.

• Kapitaallasten

Voor de berekening van de rentelasten aan grondexploitatie, moet verplicht aansluiting gezocht worden met het werkelijk gemiddelde rentepercentage over het vreemd vermogen. In de door de Commissie BBV opgestelde "*notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken 2019*" is voorts als stellige uitspraak (verplicht) gesteld dat voor de berekening van de rentelasten aan grondexploitatie tevens rekening gehouden dient te worden met de verhouding vreemd vermogen / totaal vermogen. Op dit moment bedraagt het geraamd gemiddeld gewogen rentepercentage voor grondexploitatie 0,637%. Dit percentage moet op basis van de verhouding vreemd vermogen / totaal vermogen op de balansen 2022 en 2023 t.z.t. nog bijgesteld worden.

De kapitaallasten bestaan uit een afschrijvingsbedrag en een rente bedrag. De wijze van afschrijven blijft op basis van constante gedragslijn per investering ieder jaar hetzelfde en geschieden op basis van het afschrijvingsbeleid 2021, zoals deze door de raad op 25 maart 2021 vastgesteld is. Deze wijze van systematisch afschrijven van activa bevordert de transparantie. De afschrijvingskosten worden berekend naar gelang de economische levensduur van het betreffende activum.

Op basis van de 'nota waarden, activeren en afschrijven van vaste activa 2021' worden de kapitaallasten geraamd met ingang van 1 januari van het jaar waarin de investeringskredieten beschikbaar worden gesteld (t+0). Tevens wordt in het eerste planjaar (t+0) eenmalige onderuitputting geraamd op basis van dezelfde structurele (afschrijvings- en rente) parameters.

5.1.2 Overige kengetallen

De financiële ontwikkelingen die een gevolg zijn van een toename van o.a. het aantal inwoners, woningen en bijstandsgerechtigden zullen in de begroting worden opgenomen.

• Inwoners

Bij het opstellen van de begroting aanvaard beleid 2023 zullen ten aanzien van het aantal inwoners de onderstaande kerngegevens als uitgangspunt worden gehanteerd.

aantal inwoners 1 januari	2021	2022	2023	2024	2025	2026
inwoners	20.529	20.724	20.879	21.278	21.628	21.769

Het werkelijk aantal inwoners van de gemeente Bladel bedroeg op 1 januari 2022 20.724 inwoners. Meerjarig wordt gemiddeld uitgegaan van 1,5 extra inwoner per gereedgekomen woning. Dit betekent dat in de periode 2022-2026 het inwoneraantal zal stijgen met 1.045. Vanaf 2027 zal gelet op de beperkte woningproductie het inwoneraantal nog maar in beperkte mate groeien.

• Verblijfsobjecten met woonfunctie

Bij het opstellen van de begroting aanvaard beleid zullen ten aanzien van het aantal woonruimten de onderstaande kerngegevens als uitgangspunt worden gehanteerd.

aantal woonruimten 1 januari	2021	2022	2023	2024	2025	2026
woonruimten begin van het jaar	8.841	9.011	9.114	9.380	9.613	9.707
toename woningvolume ultimo	170	103	266	233	94	119
verblijfsobjecten met woonfunctie	9.011	9.114	9.380	9.613	9.707	9.826
logiesfunctie begin van het jaar	746	746	746	746	746	746
toename logiesfunctie ultimo						
verblijfsobjecten met woonfunctie	746	746	746	746	746	746
totaal woonruimten eind van het jaar	9.757	9.860	10.126	10.359	10.453	10.572

De werkelijke startvoorraad per 1 januari 2021 bedraagt voor objecten met een woonfunctie 8.841 en objecten met een logiesfunctie 746, totaal 9.587 objecten. In 2021 zijn 170 objecten met een woonfunctie gereed gekomen en toegevoegd aan de woningvoorraad. De aantallen te bouwen woningen zijn gebaseerd op het (concept) gemeentelijk woningbouwprogramma 2022 t/m 2031 (op basis van de zgn. voorzichtige variant). Op basis van dit programma zal de woningproductie ná 2026 overigens nog maar in beperkte mate groeien (gemiddeld ± 65 woningen per jaar).

Naast (de toename van) het aantal verblijfsobjecten met een woonfunctie is ook de waarde(toename) van deze objecten van belang bij het opstellen van de begroting aanvaard beleid en de berekening van de algemene uitkering, belastingen en tarieven.

▪ Uitkeringsgerechtigden

Bij het opstellen van de begroting aanvaard beleid 2022/2023 worden de aantallen uitkeringsgerechtigden afgestemd op de bijgestelde prognoses van KempenPlus. De aantallen hebben het navolgende verloop:

uitkeringsgerechtigden 1 januari	2021	2022	2023	2024	2025	2026
BUIG	157	141	138	138	138	138

Het CPB (Centraal Planbureau) gaat uit van een afname van het bijstandsvolume met 2% in 2022. KempenPlus heeft ons geadviseerd om deze lijn ook toe te passen bij de prognose voor Bladel 2022-2026. De economie kan profiteren van de versoepeling van de Covid-maatregelen, maar bedrijven hebben tevens te maken met het beëindigen van de diverse steunmaatregelen. Wat dit per saldo betekent voor de werkloosheid en het beroep op de BUIG is op dit moment nog moeilijk te bepalen. Vandaar dat we onze prognose baseren op die van het CPB betreffende het jaar 2022 en deze (vooralsnog) vlak te houden voor de jaren daarna.

5.2. Overige uitgangspunten

▪ Reserves en voorzieningen

Er wordt uitgegaan van het reserve- en voorzieningenbeleid 2021, zoals deze door de raad op 25 maart 2021 vastgesteld is. De bestemmingsreserves en voorzieningen zijn onderbouwd wat het inzicht in de financiële positie heeft verbeterd.

▪ Planmatig onderhoud en beheer kapitaalgoederen

De lasten van het onderhoud van de kapitaalgoederen worden in de begroting 2023 opgenomen overeenkomstig de vastgestelde onderhoudsplannen.

▪ Vervangingsinvesteringen

Vervangingsinvesteringen zijn uiteraard een normaal verschijnsel. Het is ook normaal te achten, dat bij een financieel beleid voor voorzienbare vervangingsinvesteringen dekkingsmiddelen aanwezig zijn en/of gehouden worden. Het gaat hierbij met name om bedrijfs- en hulpmiddelen waarvan de technische of economische levensduur is verstreken. Dekking van deze investeringen is normaliter reeds binnen de begroting aanwezig door de vrijval van kapitaallasten van de te vervangen bedrijfsmiddelen.

Vervangingsinvesteringen zullen worden getoetst op de noodzaak het betreffende hulpmiddel te handhaven. Voorts wordt aan de hand van de technische staat bekeken of vervanging noodzakelijk is. Is vervanging nog niet noodzakelijk dan worden de gereserveerde lasten in het begrotingsjaar als incidentele budgetruimte aangemerkt.

▪ Kostentoerekening apparaatskosten

Een van de grootste veranderingen in het nieuwe BBV is de afschaffing van de integrale kostprijs: overheadkosten mogen niet meer worden toegerekend aan beleids- en taakvelden. Kosten van overhead

moeten daarom voortaan afzonderlijk gepresenteerd worden. In het BBV is een algemene definitie van overhead voorgeschreven. Onder overhead wordt verstaan: “*alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces*”. Grofweg kunnen ze worden verdeeld in ondersteunende afdelingen (ICT, personeelszaken, facilitaire zaken, financiën, huisvesting e.d.) en ondersteunende personen op de taakvelden (leidinggevenden, secretariaat e.d.). Alle kosten voor overhead hebben we apart begroot en verantwoord op het taakveld 0.4 “overhead” en worden niet meer doorbelast aan de taakvelden waar de directe kosten op staan.

Uitgangspunt van de definitie van overhead is dan ook dat kosten zoveel mogelijk direct worden toegerekend aan de betreffende producten, taken en activiteiten. Dit betekent dus ook dat de ambtelijke loonkosten die betrekking hebben op het primaire proces we in de begroting opnemen bij de betreffende beleids- en taakvelden, omdat ze gericht zijn op de externe klant. We maken daarbij nog steeds gebruik van een verdeelsystematiek op basis van tijdsbesteding

Dit betekent dat de loonkosten op basis van tijdregistratie toegerekend worden aan de betreffende producten, taken en activiteiten. Dit doen we met de formule:

$$\frac{\text{totale loonkosten primair proces}}{\text{totaal productieve uren primair proces}} \times \text{productieve uren product} = \text{door te belasten loonkosten product/activiteit}$$

Voor de toerekening van overhead wordt een vast opslagpercentage (2022: 62%) gehanteerd voor de taakvelden grondexploitatie, afvalverwijdering, riolering, leges en investeringen, alsmede voor de Vpb-plichtige activiteiten. Dit percentage zal bij het opstellen van de begroting 2023 opnieuw worden bepaald.

▪ **Risico's**

Bij de opstelling van de begroting wordt rekening gehouden met risico's en onzekerheden. Zoveel mogelijk wordt geprobeerd om deze te kwantificeren, zodat deze risico's in de ramingen kunnen worden meegenomen. Wanneer risico's moeilijk zijn te kwantificeren of de kans zeer gering is dat deze optreden dan worden deze opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Bijlage 1: Infographic coalitieakkoord

In onderstaande infographic is een samenvatting in beeld van het coalitieakkoord 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst' opgenomen.



Bijlage 2: Infographic coalitieakkoord

In onderstaande infographic van het Centraal Planbureau worden de belangrijkste cijfers over het coalitieakkoord worden weergegeven.

Uitgaven- en lastenbeeld coalitieakkoord

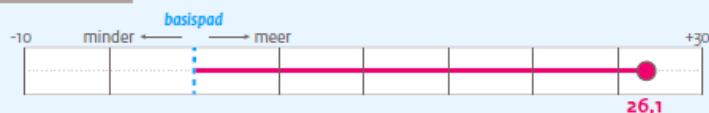
Budgettair overzicht van het coalitieakkoord in 2025 ten opzichte van de situatie als er in de komende regeerperiode geen beleid zou wijzigen (basispad)



Overzicht

● effect coalitieakkoord

Effect op totale overheidsuitgaven
(in mld euro)

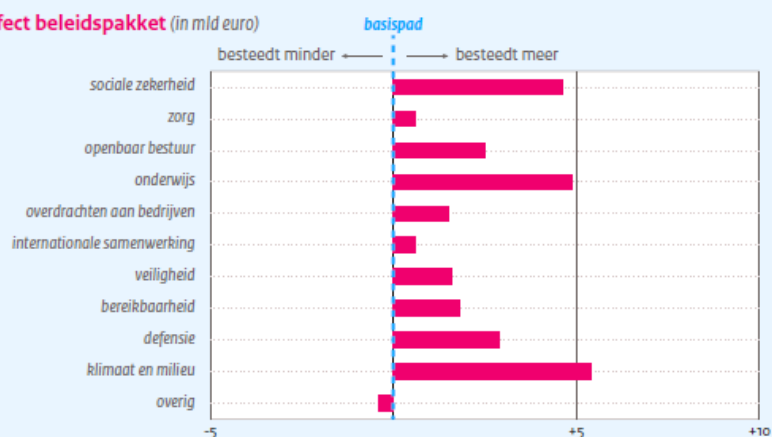


Effect op totale beleidsmatige lasten
(in mld euro)



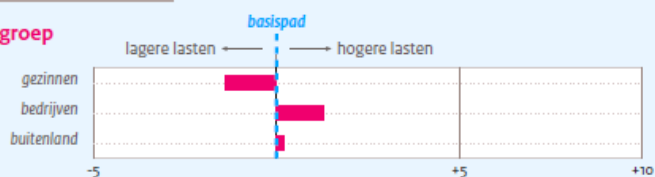
Overheidsuitgaven 2025

Effect beleidspakket (in mld euro)

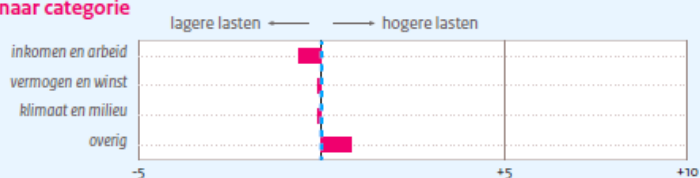


Lastenverdeling 2025

Verdeling naar groep
(in mld euro)



Verdeling naar categorie
(in mld euro)



Basispad

Het basispad is de verwachte ontwikkeling bij ongewijzigd beleid. Voor meer uitleg over het basispad zie paragraaf 2.4. Download [databestand](#), [Analyse coalitieakkoord 2022-2025](#)

© Centraal Planbureau, Den Haag 2022